

A ZÁRTLÁNCÚ ISKOLAI TELEVÍZIO ALKALMAZÁSA A TANÁRKÉPZÉSBEN *

A pedagógusképzésben mindig is jelentős szerepet játszó gyakorló iskolák a hazai közoktatás szolgálatára szívesen vállalkoztak a pedagógusjelöltek gyakorlati jellegű képzésének s az oktatás-nevelés programjainak és módszereinek fejlesztésére. A gyakorló iskolák a modern pedagógia művelésére nagy lehetőséget kapnak ma, a szocialista művelődésügy kiteljesedése idején. Más hasonló intézmények mellett az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Iskolája is évek óta keresi az oktatás-nevelés, illetve a tanárképzés új, helyesebb útjait. Mindig erőteljesebb nálunk is az a törekvés, hogy a tanárképzés bevált, hagyományos módszereit, szervezését kiegészítsük korszerű eljárásokkal. Iskolánk testületében először a tanárképzés történetét, azután az egyetem adott lehetőségeit felhasználva a külföldi tanárképzést tanulmányoztuk: egyrészt tanulmányutakkal, másrészt külföldi szakemberek fogadásával.

Később tervezetet dolgoztunk ki a tanárképzést szolgáló filmek készítésére. Ennek eredményeképpen az első magyar tanárképzési film elkészült, a kópiái azonban — anyagi okokból — még csak 1966-ban kerülnek ki a műtermekből.

A televíziós stúdióra szóló javaslat, a tervek szinopsziséval 1960-ban első változatában elkészült. Ekkor még kivitelezésére egyrészt az anyagiak és a megfelelő magyar technikai berendezések hiánya miatt nem került sor, másrészt a felhasználásának eredményes, lehetőségeit egyes szakemberek kétségbevonták. 1963—64-ben a tervet most már sokoldalú technikai információk birtokában és az új felsőoktatási programok ismeretében részletesen is kidolgoztuk. Ez a terv a technikai kivitelezés és az üzemelés, a pedagógiai és tanárképzési felhasználás programját egyaránt tartalmazta. 1964-ben elkészítettük a minden részletre kiterjedő beszerzési, beruházási, gyártási és építési programokat, és megvásároltuk a zártláncú televíziós berendezés gépeit. 1965. tavaszán megkezdődött a

* Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Apáczai Csere János Gyakorló Iskolájának testülete az ország-első zártláncú televíziós berendezésének átadása alkalmából egésznapos ankétot rendezett 1965. október 6-án ebben a témában. Az ankét programjában bevezető előadást tartott DR. BALOGH SÁNDOR rektorhelyettes; majd DR. NAGY SÁNDOR tanszékvezető egyetemi tanár előadásában a tanárjelöltek megfigyelési gyakorlatainak problémáit ismertette (ld. az előző tanulmányt). A zártláncú televízió iskolai pedagógiai feladatok céljára történő felhasználásáról szolt DR. TEMESI ALFRÉD igazgató előadása, majd HOLICS LÁSZLÓ fizika szakos vezető-tanár tanítási óráját közvetítettük a stúdióból közvetlen adásban. A délután folyamán BUCSKÓ BÉLA igazgató-helyettes tartott előadást a tanárképzésben alkalmazható televíziós közvetítéssokről és ezek módszereiről. Ezután számos hozzászólásban vitatták meg a résztvevők a tanárképzés új eljárásait, módszereit.

stúdió, a zártláncú rendszer, a technikai apparátus és a demonstrációs helyiségek építése. Mindez 1965 július végére elkészült. Közben a gépek kezelését, üzemszerű felhasználását tanultuk.

1965. augusztus 4-én a berendezés első kísérleti bemutatása szerepelt az UNESCO nemzetközi konferenciájának programjában.

A zártláncú iskolai televíziós stúdióinkban 16 kamerahely van. A berendezés négy kamerás, rejtett, teljesen távvezérelt, beépített vezetékelésű, osztott üzemű rendszer, amely a tanteremben folyó események képi és akusztikus jelenségeinek sokoldalú megragadására, felvételére, rögzítésére és egyenes továbbítására alkalmas.

A televíziós rendszer felhasználásának terveit ismertettük 1965 áprilisában, egyetemünk Neveléstudományi Tanszékének tudományos ülészakán is. Az 1965—66-os tanévben már rendszeres közvetítések folynak elsősorban a pedagógusképzés hatékonyabbá tételére. A televíziós berendezés felhasználásával a pedagógiai és pszichológiai kutatás és kísérletezés, az iskolánbelüli nevelés-oktatás eredményességének növelése érdekében egyformán tervszerűen dolgozunk.

A gyakorló iskola sokféle funkciója közt is gyakran kerül előtérbe az, hogy benne megvalósítsuk a korszerű iskolalaboratóriumi munkát. Éppen ennek, az audio-vizualitás egységének realizálása és az egyoldalú verbalizmus kiküszöbölése céljából is jelentős új eszköznek bemutatása adott újra alkalmat arra, hogy az anket résztvevői kifejezzék az új dolgok felé fordulás jelentőségét. Szocialista iskoláink közül mindig több vállalja, hogy az új eszközöket, a modern technika vívmányait az új hatékonyabb eljárások, módszerek kialakításának szolgálatába állítsa. A tanítójelöltek, a testnevelési, a zeneművészeti és a képzőművészeti főiskolák tanárjelöltjei éppen úgy gyakorlati jellegű képzést kapnak az egyetemi gyakorló iskoláinkban, mint ahogy az iskolareform több tantervi és módszertani kísérletének kidolgozására is feladatot vállaltunk. A szó legjobb értelmében a pedagógia modern szocialista laboratóriuma funkcióit látjuk el, ahogyan az anketünk előadói, felszólalói is erre rámutattak. Bevezető előadásában BALOGH SÁNDOR is erre utalt, amikor arról beszélt, hogy a technikai fejlődés az utóbbi években olyan lélegzetet elállító vívmányokkal ismertetett meg bennünket, amelyekről korábban még a tudomány legmagasabb csúcsaira eljutott elődök is legfeljebb csak álmodhattak. Napjainkban a tudomány és a technika eredményei gyökeres változásokat idéznek elő az ipari és a mezőgazdasági termelésben, kihatnak egész életünkre. Ezzel összefüggésben felhívta a figyelmet arra is, hogy a mi korszakunk a tudományos-technikai forradalom mellett, olyan társadalmi változásoknak is a korszaka, amely még az előzőnél is mélyrehatóbban alakította, illetőleg alakítja át az emberiség életét. A szó legnemesebb értelmében vett új világot teremtő szocialista országok népei mellett számos olyan nép és nemzet is a történelem formálójává, alakítójává vált, amelyről azelőtt a legműveltebbek közül is csak kevesen és csak keveset tudtak. Ma Ázsia, Afrika és más földrészek népei — némi túlzással szólva — olyan közelségbe kerülnek hozzánk, mintha szomszédaink lennének. De ezeknek a népeknek nem csak történelmet formáló jelenük van, hanem ősi kultúrájuk, gazdag történelmit múltjuk is, amit megismerni elemi kötelességünk. A helyzet figyelmen kívül nem hagyható sajátossága, hogy az ismeretszerzést ma nem ritkán idős és fiatal, tanár és tanuló egyidőben végzi, illetőleg végezheti csak el.

Számolnunk kell tehát azzal, hogy azok, akiket gondjainkra bízunk, többségükben olyan ismeretek birtokosai, amelyekkel mi az ő korukban még nem

rendelkeztünk. De ezzel együtt is fiatalok, kiforrotlanok. Nem nélkülözhetik a mi ismereteinket, élettapasztalatainkat és segítségünket.

A közoktatás minden területén az új dolgok feltárására, kialakítására és felhasználására való törekvéstről szolt NAGY SÁNDOR az előadásában, utalva a technika eredményeinek jelentőségére a felsőoktatásban általában. Helyesen felhívta a figyelmünket arra is, hogy a technikai eszközök mellett a pedagógiai tevékenység korszerű lebonyolításának szervezése, az előkészítés és ellenőrzés modernizálása nagyon fontos. A zártláncú iskolai televízióval való munkát más korszerűsítő elgondolások kidolgozására szolgáló ösztönző tényezőnek tartja. A televízió fontos helyet foglal el a tapasztalatszerzés eszközeinek rendszerében, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók végig járják az elemzés, általánosítás és alkalmazás útjait. Előadása is megerősítette felfogásunkat, hogy a pedagógiai korszerűsítés elsősorban a szocialista nevelés-oktatás tartalmának, céljainak érvényesítését, a társadalmi tudat marxista—leninista tartalmú kialakítását jelenti. Ehhez a társadalmi igényeket szolgáló modern módszereket, eszközöket fel kell használunk.

Iskolánk pedagógus közössége magáévá teszi azt a felfogást, amelyik az új gondolkodást az emberek közti kapcsolatok új formáit kialakító tényezőnek tartja. Korunk emberei ma azáltal lesznek közösségivé, hogy közösen vállalják a munkát, közös erőfeszítéssel építik ki a világról való fogalmakat, a tudomány és technika eredményeit. Az oktató munka két alapvető feladatát, az értelem fejlesztését és a tudás átadását új módon kell alkalmaznunk és meghatározunk. Ez megfelel az új, megváltozott viszonyoknak, az új társadalmi és tudományos helyzetnek. (L. SUCHODOLSKI: Jövőnek nevelünk c. könyvét is.) Anélkül, hogy valamilyen „egy tényező szemlélettel” túlbecsülnénk a technika szerepét a pedagógiával kapcsolatban, az a véleményünk, hogy a pedagógia tudományának és gyakorlatának okvetlenül kapcsolatban kell állnia a modern tudományok általános mozgásával és optimálisan fel kell használni a technika eredményeit. Ezeket a pedagógiában az elmélet erősödése és a gyakorlat potenciáljának növekedése érdekében egyaránt tekintetbe kell vennünk (L. ANANIEV tanulmányát is a Szovjetszkaja Pedagógikában).

Amikor a televízióval kapcsolatos ankétunkon előadásomban a technika jelentőségét hangsúlyoztam, azt is kifejtettem, hogy a közvetlen pedagógus magyarázat, a személyes hatás, az emberi közelség, az élő kapcsolat a közösségben soha sem nélkülözhető pedagógiai elv és gyakorlat marad. Észérnt dolgozunk magunk is, mégis napról-napra többet élünk a technika adta lehetőségekkel. Társadalmi felfogásunk, szocialista pedagógus magatartásunk lehet a biztosítéka annak, hogy iskoláinkban a gépek nem vezethetnek a pedagógia úgynevezett „embertelenedéséhez”, hanem éppen a mi szocialista pedagógiánk segítheti elő a modern technika humanizálódását, miközben tanítványaink a gépekkel is mint a fejlődésük segítőivel találkoznak. Az életet, a világot a maga reális jelenségeinek, mozgásának és jellemzőinek széles skáláját ábrázolva hozzuk be a tanterembe.

A zártláncú iskolai televízióval foglalkozó külföldi kísérletek a pedagógiában általában a területünkön felhasználható technikai lehetőségek közt ezt is nagyon fontosnak jelzik. A francia kísérleti munkáról írt ismertetés a televíziót említi, de általában az új dolgok kiemelésére lehet általánosítani ezt a megjegyzést: „A korszerű eszközök és eljárások pedagógiai erjedési tényezőkként említhetők; a pedagógiai folyamat helyes szemléletét és lebonyolítását biztosító katalizátorok ezek, amelyek a pedagógia teljes megújulását hozzhatják”. A bonni pedagógiai főiskolán folytatott kutatásokról szóló ismertetésben is olvassuk,

hogy az audió-vizuális eszközök — köztük a zártláncú televízió — mint az új dolgok pedagógiai megragadásának lehetőségei fontos tapasztalatokhoz vezetnek. Ez a kutató munka megmutatta, hogy a verbális és nem verbális impulzusok és az oktató hatások kvalitatív és kvantitatív összehasonlítása révén már előrelátható, hogy a pedagógia tudománya, mely nagy mértékben a verbális oktatásra támaszkodik, a pedagógiai elméletet új eszközök alkalmazásának tapasztalataival is gazdagítani fogja.

Igaz, hogy a zártláncú iskolai televízió még sokoldalú alkalmazása esetében sem hozhat önmagában forradalmi változást, csak ha beillesztjük az új koncepció, új eszközök, új eljárások rendszerébe. A zártláncú iskolai televízió a gyakorló iskola programja szerint nem is maradhat meg a pedagógusképzés kizárólagos eszközének, módszerének. Az ilyen berendezések az USA-ban a kibernetika elveire épülő programozott pedagógiai folyamatok lebonyolítását teszik lehetővé. Franciaországban mostani tanévünk kezdetén 12 olyan francia iskolából jött össze kb. 50 pedagógus, akik zártláncú televízió segítségével is végzik oktató-nevelő munkájukat. A franciák országos konferenciájának színhelyén, Liévin északfranciaországi kis városka középiskolájában a mi berendezésünkhöz hasonló eszközökkel és programmal dolgoznak az iskolai oktatás-nevelés eredményeinek növelése érdekében. A képernyők egész sorának segítségével a tantermekbe elviszik a szinte tökéletes, a helyi szükségleteknek és pedagógiai programoknak megfelelő s helyileg szervezett szemléltetést, a pedagógiai dokumentációt, a programozott tanítás különböző változatait, a csoportmunkára épített foglalkozásokat stb.

A tanárképzés és az egész iskolai pedagógia együttes és egyidejű fejlesztésével foglalkozunk. Ezért a gyakorló iskolánk ankétján is ebben az egységben gondolkodva ismertettem az erre vonatkozó programunkat. Eszerint a még értékes hagyományos eszközöket és napjaink technikai forradalma által nyújtott lehetőségeket egyaránt igénybe vesszük a tanulók fejlődése érdekében.

Egyetértünk NAGY SÁNDOR egyik tanulmányából azzal, hogy a valóságos és emlékezetes tapasztalás, a tapasztalásra épülő tudás, a megértett és önállóan elsajátított általánosítás, és a megtanultak alkalmazása — mindez együttvéve a legtöbbet jelenti, amivel az oktatás a személyiség formálásához hozzájárulhat. Igaz, hogy nemcsak az audió-vizuális eszközök hatnak ebbe az irányba, hanem minden új jelenség, amely legalább mint fejlődési tendencia napjainkban a didaktikában is adva van.

Zártláncú iskolai televíziós berendezésünk ebben az értelmezésben egyik eszközünk a minél teljesebb oktatás és nevelés megvalósításához. Az iskolában kell kidolgoznunk az új eljárásokat, amelyek az oktatást konkrétabbá, élőbbé és hatékonyabbá tehetik. Ez azt is előírja, hogy a technika igényeihez és lehetőségeihez alkalmazzuk a pedagógiai folyamatot, feltárjuk a szó és a kép újszerű dialektikáját.

Az új technika és a hozzá kidolgozott módszerek lennének hivatottak arra is, hogy korunk iskoláinak egyik betegségét, a tanulók túlterhelését enyhítsük. A korszerű eszközök és a jól megválasztott eljárások a tanulást is könnyebbé, gyorsabbá és eredményesebbé tehetik. Ezekre alapozva ismertettük néhány konkrét tervünket.

Az idei tanévben az országos iskolai televíziós programból akár a közvetítést felhasználva, akár az adásokat megelőző kísérletekben való közreműködéssel szeretnénk néhány kérdést megvizsgálni. Az iskolatelevízió idei tantervét ismertető programban olvastuk: „A pedagógus feladata, hogy a televíziós adást az óra keretébe szervesen beépítse”. Majd folytatólag: „A pedagógus a közvetítés

vétele közben, az osztályban jelölje meg a tanulót, aki válaszol a képernyőn közvetített kérdésre, illetve készítse tanulócsoportját kórusban történő ismétlésre, felelésre”.

Berendezésünk lehetővé teszi, hogy az országos adás erre kiválasztott televíziós tanóráit a mi stúdióinkból közvetítsük az egyik tanteremünkben levő osztálynak. A stúdióban a televíziós adás tanulócsoportja és a tanteremben a közvetítést vevő osztály, az oda-vissza közvetítés két láncán keresztül egy pedagógus irányítása alatt dolgozhat. Az adás és a vétel egy pedagógiai folyamat két oldalát jelenti mindig. Ennek hatékonyságát, a helyes módszereket közvetlenül, ellenőrzöten és egyidejűleg lehetne lemérni az ilyen kísérletek során. Ezek tapasztalataival az iskola televíziós adások és vételké módszereinek tökéletesítését szolgálják. A mi televíziós adásunkat felhasználva ilyen módszertani kísérletet már végeztünk a 6. osztályban orosz nyelvi adás és vétel órával szinkronban.

A televíziós képernyők egész sorát tudjuk felhasználni párhuzamos osztályokban egyidejűleg, vagy egy osztályban különböző csoportok foglalkoztatására mint oktató gépeket; különösen a feladatlapos programozások realizálásában. A négy kamera négyféle ütemben közvetíthet. A hangösszeköttetés a stúdióközponttal a centralizált vezérlésű oktatógép alkalmazását teszi lehetővé. KELEMEN LÁSZLÓ nemrég megjelent tanulmánya a programozásról éppen arra utal, hogy az oktatógép pedagógiai funkcióját ott kell keresni, ahol a hagyományos oktatás eddig valóban technikai nehézségekkel küzdött: sok tanuló egyidőben történő egyéni foglalkoztatásánál, ellenőrzésénél és értékelésénél. Mi ehhez még hozzáteszük, hogy az egyéni munka mellett a csoportmunka lehetőségei még inkább kínálkoznak.

Régi problémája az is a tanároknak, hogy egyes szemléltető, bemutató kísérletek reális megfigyelése az osztályban lehetetlen. Televíziós kameráink a biológiai, kémiai, fizikai bemutatások egész sorát vihetik közvetlen és közeli szemléléshez. És ezeket a bemutatásokat — sok oktató filmmel, vagy az országos televíziós adással szemben — a zártláncú adás egy óráján belül, a felmerülő szükséglet szerint megismételheti, variálhatja.

Az ifjúság tanórán kívüli oktatását és nevelését szolgáló foglalkozások, szakkörmunka közvetítésével egészen sajátos tevékenységeket teszünk lehetővé, tervünk például az, hogy az iskolai színjátszókör tagjai a televíziós játékok dramaturgiájával és a stúdió-játékokkal ismerkedjenek a berendezés segítségével.

Mivel stúdiótermünk technikailag filmfelvételek készítésére is alkalmas, az évek óta dolgozó filmoperatőr-szakkörünk modern technikai berendezéseket kapott iskolai filmek készítésére.

Akár a televíziós-, akár a rádiós-, vagy a filmjátékok esztétikai tanulmányozásához a közvetlen, a helyileg irányítható szemléltetést meg tudjuk valósítani és ezzel a gimnáziumi reform tanterv realizálását segíthetjük, ennek módszereit tanulmányozhatjuk.

Az ifjúsági szervezet nevelési programjában a többoldalú szemléltetésre, az értékes szórakoztatásra, a klubműsorok közvetítésére is készülünk tanítványaink nevelése-oktatása érdekében.

A program megvalósításához egy-két évre szükségünk lesz. Eddigi tanulmányaink és tapasztalataink mutatják, a zártláncú televízió bizonyára arra készíteti a pedagógia művelőit, hogy újra értékeljék a kép és szó szerepét a tantervek realizálásában, továbbá az új típusú oktatással megváltozó tanuló és tanári munkastílust.

Az ankét vitájában HOLICS LÁSZLÓ mutatott rá arra, hogy milyen nagy jelentősége van a videomagnó segítségével egy-egy tanulócsoporthoz sokéves fejlődése folyamatos regisztrálásának, majd az időnként végzett retrospektív elemzések és az aktuális helyzet vizsgálatának összevetése után az adott tanuló csoportra vonatkozó pedagógiai feladatok új meghatározásának.

A zártláncú iskolai televízió a gyakorló iskolában elsősorban mégis a tanárképzés céljai szerint került eddig is felhasználásra. Az 1965. október 6-án tartott ankétot megelőzően már néhány hetes kísérleti adások tapasztalataira támaszkodhattunk. Az ankét tanulságait felhasználva most már a tanárképzésben alkalmazott módszerek kialakításában is előbbre jutottunk. Az eddigi tapasztalataink általában megfelelnek azoknak az alapvető elgondolásoknak, amelyekről NAGY SÁNDOR előadásában is beszélt. Ilyenek a pedagógiai folyamat differenciált megfigyelésének szükségessége és lehetősége; a pedagógiai elméleti oktatás életközelségének biztosítása; a közvetlen, mozgásos bemutatások plaszticitásának értékesítése a felsőoktatásban; a hagyományos szemléltetési és megfigyelési gyakorlatokkal való kombinációk megszervezése; a kommentárok és elemzések új módjának kimunkálása; a pedagógiai szemléltetés tervszerű kombinációinak felhasználása a neveléstudományok egyetemi oktatása során stb.

A tanárképzéssel összefüggő egyes feladataink ilyen programozását, a kommunista szakemberképzés egészének szemszögéből vizsgálta DR. BALOGH SÁNDOR bevezető előadásában. Az új eszközökhöz alkalmazott új módszerek keresésének jelentőségével összefüggésben mondta, hogy „egyetemünk valamennyiünk elé állított legfőbb célkitűzése kommunista szakemberek, tehát kommunista tanárok képzése. Olyan tanároké, akik korszerű természettudományi és társadalomtudományi ismeretekkel rendelkeznek. Képesek és készek arra, hogy a szocialista társadalomban felnövekvő nemzedékek nevelői legyenek. Erre a feladatra, sőt hivatásra készülnék fell itt az egyetemen és a gyakorló iskoláinkban. Itt és most kapnak egy életre szóló indítást, útravalót. Ez a körülmény szabja meg nemcsak a tennivalóinkat, de a felelősségünket is. Ettől a felelősségtudattól áthatva kell keresnünk, kutatnunk az életre való előkészítést, tehát az oktatás és a nevelés legalkalmasabb, leghatásosabb módozatait és eszközeit is. Ebben az összefüggésben tartjuk az egyetemi tanárképzés jelentős eseményének az egyetem Apáczai Csere János gyakorló iskolájában felépített első iskolai zártláncú televíziós berendezését, a gyakorlati tanárképzés e gazdag lehetőségeket nyújtó, nemzetközi viszonylatban is korszerű segítőjét, eszközét. Mindazoknak a munkájára, akik részt vettek a zártláncú televíziós berendezés létesítésében, meggyőző bizonyítéka annak a felelősségérzetnek és segítőkészségnek, amely a tanárképzés iránt a mi társadalmunkban megnyilvánul. Ez az összefogás is szemlélteti, hogyan válik nálunk a tanárképzés közüggé.”

Az ankét alkalmával adott bemutató tanítás közvetítését nézték és hallgatták végig a résztvevők. HOLICS LÁSZLÓ vezető tanár az egyik gimnáziumi második osztályban fizika órát tartott. Az óra vázlatos ismertetésével a kezükben három demonstrációs teremben tanulmányozták a távról vezérelt televíziós adást egyszerre 4—4 képernyőn. A képernyők közül egy az osztály teljes képét mutatta, két képernyőn a megfigyelésre tervezett pedagógiai folyamatnak megfelelő egyes eseményeket, jelenségeket, helyzeteket kiemelten, vagy másokkal összekapcsolva, mozgásában mutattunk be. A negyedik képernyő a tanárt és a táblát, illetve a bemutató, kísérletező tanári munkaasztalt vetítette a szemlélők elé. A közvetítés során egy-egy demonstrációs teremben az egyetem tanárai kísérleti kommentárokkal adtak eligazítást a keresett, a várható tanárképzési eljárások-

ról. Egyik-másik teremben a közvetítés után rövid elemzésre, a bemutatással kapcsolatos első tapasztalatok és vélemények megbeszélésére is sor került.

Az ankét délutáni programjában a tanárképzésben alkalmazható új eszköz által megkívánt új módszerek megvitatását, kialakításuk tervezését is megkezdtük. NAGY SÁNDOR általános tanárképzési módszertani előadása után BUCSKÓ BÉLA igazgató-helyettes előadása már konkrétan a televízióhoz kapcsolandó eljárásokról szóló elgondolásainkat ismertette. Az ankétot záró vitához sok szempontot adó tájékoztatóból a legfontosabb részleteket ismertetjük: „Megállapíthatjuk, hogy a televíziós gyakorlati oktatás lefolyásában ugyanazok a szakaszok követik egymást, mint a hagyományos hospitálásokban. Az első óra előkészítő jellegű, amely felidéri a megfigyelés szempontjait és lehetőséget biztosít arra, hogy a vezető tanárok az osztályról a szükséges információt megadják. Szükségesnek mutatkozik tapasztalataink alapján a hallgatók bevezetése a televíziós órák közvetítések megfigyelésének módszereibe.

Televíziós közvetítéseink egyenes adások, amelyek előre nem ismert dokumentumanyagot szolgáltatnak a gyakorlatvezető és a hallgatóság számára egyaránt. Az adás kommentálására és felhasználására a közvetített tanóra közben is kénytelen felkészülni. De szükséges a gyakorlatvezetők előzetes felkészülése: az órát tartó vezető tanároktól nyert, az osztályra és a tanítási órára vonatkozó információk megbeszélése.

A televíziós adás alatt a gyakorlatvezetőnek kettős, esetleg hármas feladata lehet. Egyrészt követnie kell az adást koncentrált figyelemmel, mert ő is akkor látja először, akárcsak hallgatói. Másrészt meg kell figyelnie — még hozzá lehetőleg alaposan — a hallgatók reagálását. Vigyáznia kell, hogy figyelmük ne lankadjon és megfontoltan egy-egy szóval vagy kérdéssel olykor irányítani is kell hallgatóit.

A televíziós adás ideje alatt a gyakorlatvezető aktív jelenlétére van szükség. A gyakorlatvezető harmadik feladata — kellő gyakorlat megszerzése után — a televíziós közvetítés vezetése, a kamerák vezérése, az adott megfigyelési szempontnak megfelelően. Tapasztalataink szerint a televíziós órák olyan koncentrált figyelmet követelnek a hallgatóságtól, hogy ajánlatos óraelemzéssel folytatni, a gyakorlatot.

A tanítási óra közvetítése közben a gyakorlatvezető megjegyzései, kérdései, kommentálása, a feldolgozó tevékenység irányítása az oktatási folyamat lényeges elemeinek megragadását jelentős mértékben elősegíti. A befejező óraelemzéseket így sokkal több konkrét, megfigyelt tényanyagra lehet felépíteni, mint a hagyományos módszerű hospitálások esetében.

Zártlancú iskolai televíziós berendezésünkhöz közvetlenül csatlakoztatható a videomagnetofonos berendezés, amely a kamerák által felvett képeket magnoszalagra rögzíti és így a tanóra eseményei a monitorokon tetszőleges számban és időben reprodukálhatók. Az elmélet és a gyakorlat összekapcsolásának közvetlen lehetőségei a megfigyelt tanórák keretében neveléstani szempontból nem annyira kézenfekvők, mint a didaktika esetében. A nevelésméleti szempontú elemzésekhez legalkalmasabb órák kiválasztásával és ezek magnoszalagra rögzítésével akár hosszabb pedagógiai folyamatot is lehetséges bemutatni és ez egyben az elemzésre is alkalmasabb. A fejlődés- és neveléslélektani megfigyelések is tökéletesebben megoldhatók az órákról készített kép- és hangfelvételekkel, mert a videomagnetofon felvételek biztos lehetőséget adnak a párhuzamos megfigyelésekre is.

A tanórák korlátlan reprodukálhatósága a videomagnetofonnal lehetőséget

biztosít ugyanazon tanóra több szempontú elemzésének lefolytatására azonos és különböző hallgatói csoportok esetében. A gyakorlati tanárképzés rendszerét betetőzi az a sokféle lehetőségeket nyújtó gyakorlat, amelyet az V. évfolyam hallgatói egész éven át végeznek. A jelöltek gyakorló tanítása során készített tanórafelvételek alkalmát és lehetőséget biztosítanak az önellenőrzésre a jelöltek és vezető tanáraik számára. Az önelemzésnek így teljes és pontos tényanyag áll rendelkezésre. Ez a tényanyag az V. éves jelölteknek alkalmas lehet az egyébként károsan merevvé váló sémák fellazítására, szélesebb, bátrabb koncepciót tárhat a tanárjelöltek elé, mind az óra felépítése, mind az alkalmazott módszerek területén. A lejátszás megismételhetősége is fontos lehetőségeket rejt magában, továbbá kiszélesítheti az általában szűknek mondható gyakorlati képzés időhatárait például azáltal, hogy részletek bármikor bemutatathatók ebből is.

A tanárképzésben alkalmazott televíziós közvetítések legfontosabb problémáit exponáló előadás után a hozzászólások sokoldalúan mutatták meg a lehetőségeket, a kezdeti és tisztázatlan kérdéseket, a valóságos nehézségeket, és az útkereséshez értékes tanácsokat adtak. Az első bemutatón közreműködő, a kommentálásokat és elemzéseket végző egyetemi oktatók a tanárképzés feladatai és módszerei iránti felelősségtől áthatva mondták el értékelésüket, kételyeiket és tanácsaikat. ÁBENT FERENC, HORVÁTH LAJOS és RADNAI BÉLA hozzászólásaikban egyformán rámutattak a megfigyelési és elemzési gyakorlatokban a televíziós közvetítések jelentőségére. Elmondták a közvetítéssel egyidejű kommentálás vagy elemzés nehézségeit. Az eszköz és módszer alkalmazásának reális értékeléseként hivatkoztak az adások vezérlésében jelentkező oktatási-, képzési lehetőségekre, de arra is, hogy az ilyen vezérlés egyben határt szab a megfigyeléseknek is. A határozottan irányított megfigyelés egyrészt biztosítja az éppen aktuális studiumokkal való intenzív foglalkozást, másrészt azt a hibát rejtheti magában, hogy a tanárjelölt nem tanulja meg az egészet szemlélve önállóan kiemelni belőle a pszichológiai vagy pedagógiai szempontból lényegeset. Hangsúlyozták a hozzászólásaikban az egyetemi oktatók azt a különben nélkülözött lehetőséget, hogy végre szemben és minden oldalról, illetve mozgásban kapják a képernyőkön a pedagógiai folyamat aktív résztvevőit. Ezekből a változásaikban megragadható pedagógiai szituációkból a közvetlenül tantermi megfigyelések során egy-egy momentum mindig észrevétlen marad. Egyetértettek abban, hogy a leghelyesebb, ha a tanárképzési gyakorlat vezetője végzi a közvetítés vezérlését is, hiszen ezzel már a kommentálás, részben az elemzésre előkészítés is megtörténik. Helyesen látták azt is, hogy az iskolát, osztályt nem eléggé ismerő egyetemi oktató számára ez ma még munkaidőben is igen sok nehézséget jelent. Az elemzést vezető oktató hosszabb gyakorlatok után bizonyára el tudja végezni a megfigyelést irányító kommentálást, az elemzéshez szükséges tényanyag gyűjtést és ezeknek, az elemzés szempontjaihoz alkalmazott elrendezését. Kritikai megjegyzéseik értékes tanácsokat adtak a közvetítések rendezése, szervezése és vezérlése számára. Mindhárman egyetértettek abban is, hogy a televíziós közvetítések révén végzett gyakorlatokat kombinálni kell a közvetlen tantermi látogatásokkal és az ilyen vagy olyan óra-látogatásokat követő megbeszélésekben nagyon fontos, hogy megtanítsuk a tanárjelölteket vezetés, irányítás és vezérlés nélkül is a pedagógiai folyamat helyes megismerésére. A tanárjelöltek ún. hagyományos szervezésű gyakorlatainak vezetésében sokévi tapasztalattal rendelkező egyetemi oktatók egyöntetűen rámutattak, hogy a videomagnóval rögzített közvetítésekkel a későbbi, előre is elemzett, program szerint bármikor újra használható foglalkozásoknak nagy a tanárképzési jelentősége.

Ugyancsak hangsúlyozták, hogy a pedagógiai és pszichológiai tanszék, illetve a gyakorló iskolák tanárainak együttműködése rendkívül fontos az új eljárások kialakítása, majd tökéletesítése érdekében és ez a tanárképzés eredményességében hatalmas távlatokat biztosíthat.

RADNAI BÉLA talán legfontosabb tanácsa az volt, hogy a televíziós adásokkal, ezek kommentálásával is a legfőbb feladatunk, hogy a tanárjelölteket a megfigyelt folyamat, jelenségek, szituációk szakszerű analizisére rávezzük.

HORVÁTH LAJOS véleménye szerint biztosítani kell a közvetítés kiválasztásakor azt is, hogy a nevelési folyamat jellemzői feltárhatók legyenek; a technikai eszközökkel ezt a feltárást kell elősegíteni. ÁBENT FERENC a figyelem megosztás és koncentráció egyeztetésének lehetőségeit kereste a közvetítés alatt úgy, hogy az egyben az elemzésre való előkészítést is biztosítsa.

Az ankét hozzászólásainak egy másik csoportja a gyakorló iskolai vezető tanárok szempontjából tárta fel a tapasztalatokat, véleményeket, problémákat, tanácsokat. A legfontosabb kérdésekben egyetértettek a vezető tanárok is, hiszen a kísérleti adások során alkalmuk volt megfigyelésekre egyszer mint a televíziós pedagógus közönség tagjainak, máskor pedig mint a televíziós adásban szereplő, az órát bevezető tanároknak.

Helyesen vizsgálták azt, hogy a televíziós adáson keresztül történő tanárjelölti gyakorlatok mennyire biztosítják most már a tanulók nyugalmasabb munkáját, fejlődését, hiszen ötször, hatszor kevesebb bemutató tanítás lesz, és ezeken sem ülnek bent a látogatók. Az ötödik évben az iskolai munkába bekapcsolódó tanárjelöltek viszonylag hamar megkezdik a tudatos, tervezett tanári munkát. A harmadik, negyedik évben a határozottan irányított megfigyelésekkel és elemzésekkel biztosítanunk kell lehetséges szinten ezt a szakemberi tudatosságot. A megfigyelési és elemzési program ismeretében a vezető tanárnak is céltudatosan kell előkészülnie a bemutató órára. De ugyanilyen fontosnak tartják azt is, hogy a tanárjelöltek felkészüljenek — esetleg szemináriumszerűen — a megfigyelésekre. A vezető tanárok is látják, mennyire bonyolult bármilyen szervezésben is egy-egy órán a nevelési eljárásokat, a személyiség egy-egy oldalának fejlődését magába foglaló pedagógiai folyamatot bemutatni, feltárni és elemezni. Mégis a televíziós közvetítéssel ezt is legalábbis elősegíteni lehet. Az egyetemi oktatók és gyakorló iskolai vezető tanárok tervszerű, szoros együttműködése még fontosabbnak látszik ezután, hiszen a gyakorlat vezetőjének, legalábbis alaposabb konzultáció után, a megfigyelt tanulócsoporthoz, a velük kapcsolatos pedagógiai szituációk ismerete teszi lehetővé a gyakorlat hatékony levezetését. Ebben még az is segíthet, ha a közvetített osztályt, tanárt és a gyakorlat szempontját jól ismerő gyakorló iskolai tanár vezérli az adást, azt emeli ki, ami az adott órán, az adott tanárjelölti csoportok számára a legfontosabb. Kiemelték azt a gyakorlati képzés szervezésében is jelentős szempontot, hogy ha 6—8 tanítási óra helyett egy órát néznek meg a tanárjelöltek, akkor a megfigyelés szempontjainak legjobban megfelelő egy órát könnyebb lesz a gyakorló iskolában is kiválasztani.

KOVÁCS JÓZSEFNÉ azt a következtetést is elmondta, hogy éppen a sokoldalról történő, plasztikus kiemeléseket végző televíziós közvetítés órájára a tanítványai számára is hasznosabban készülhet fel, miközben a tanárképzés speciális igényeit kielégíti.

FALUDI SZILÁRDNÉ a harmadéves tanárjelöltek gyakorlati képzésének tervszerű összekapcsolását az ötödéves gyakorlattal még inkább lehetségesnek tartja.

KORÁNYI ERZSÉBET felszólalásában arról is beszélt, hogy a videomagnós felvételek minden értéke mellett sem lenne helyes az ilyen szemléltető anyagot éveken át változatlanul használni, hiszen az az életszerűséget, időszerűséget veszélyeztet, míg a közvetlen televíziós közvetítés ezt megadja.

Az ankét vitájában külön téma volt az a pozitív perspektíva, amit a videomagnós felvételek nyújtanak. A televíziós adások hangját és képeit rögzítő és visszaadó mágneses szalagok lehetővé teszik, hogy a televíziós órát az egyetemi előadásokon is közvetlen szemléltető anyagként felhasználhassák. Az előre felvett, értékelt tanórák és foglalkozások tervszerű bemutatása, az elemzésre való alapos felkészülés mind olyan momentumok, amelyek ezzel a kiegészítő berendezéssel a televíziós közvetítések értékét is emelik.

LÉNÁRD FERENC felszólalásában utalt arra, hogy most újszerű eszközről van szó, a tanárképzés módszereinek is bizonyos szempontból való újítására lesz szükség. A videomagnóval „konzervált” pedagógiai folyamatok újra bemutatásakor lehetséges lesz a helytelen, hibás, vagy az átlagosan, illetve kiemelten jó pedagógus munka egymás mellett történő szemléltetésével az ellentétek elemzése, és ezekből a tanulságok levonása is hatásosabb lesz.

KORCSMÁROS IVÁN (Pécs) arra is rámutatott, hogy a televíziós közvetítés, illetve a videomagnós szalagok sorozatos felhasználása a filmek oktatási felhasználásának módszertani megújulását segítik elő a tanárképzésben, esetleg a közoktatásban.

BORBÉLY ANDRÁS (Debrecen) arra hívta fel a figyelmünket, hogy a mágneses szalagokon bemutatott órák mellett ne feledkezzünk meg arról sem, hogy közvetlenül is találkozhatnak a tanárjelöltek az élő tanulóközösséggel.

Több hozzászóló utalt arra is, hogy az ötödéves tanárjelöltek számára milyen nagy előnyt jelent majd, ha a videomagnós felvételen megnézheti a saját óráját a tanárjelölt társaival együtt; a vezető tanára irányítása mellett a tanulócsoporthoz, a pedagógiai előzmények és tervek ismeretében végezheti el az óraelemzést.

BÁRÁNYOS ISTVÁN érvelt azzal, hogy a „konzervált” tanóra a közvetítéssel a szalagon sem alakul át, nem megy végbe sem kémiai, sem pedagógiai változáson. Esetleg évek múlva elavult lesz tananyagban, módszerekben, a folyamat egészében és legfeljebb a legérdekesebb felvételek a pedagógiai történeti archívumba kerülnek.

HOLICS LÁSZLÓ a televíziós közvetítések és a videomagnós szemléltetés szervezési előnyeit ismertette sok adat felhasználásával. Általában a munkaidőben és munkaerőben tízszeres az előny, illetve a megtakarítás, mert egy-egy órát 250 hallgató nézhet meg egyszerre. A tematikus tantárgyi és elemzési koncentráció lehetősége is megnőtt a hospitálásokkal. A kommentálás technikai feltételeinek megszervezésével az egyidejű megfigyelés-irányítást is lehetségesnek tartja. A videomagnós rögzítések tanórák sorát tudjuk a teljes pedagógiai folyamat bemutatására rendelkezésre bocsátani. Helyesen emelte ki még, hogy a tudományos kutató munka is haszonnal foglalkozhat az új technikánk révén lehetséges pedagógiai archívum megteremtésével és felhasználásával.

A hozzászólások után az ankét befejezéseként a gyakorló iskolai és tanárképző munkák számára a tanulságokat és a még fennmaradó problémákat összegeztük. Elmondtam, hogy ezt a berendezést meg is nyitjuk és kinyitjuk minden pedagógus társunk számára, aki meg kívánja nézni, új tanácsokat akar adni nekünk. Valóban mi is azt látjuk, hogy ez a televízió azt mutatja meg a tanárjelöltnek, hogy mit nézzen. Úgy gondoljuk, hogy a 2.—3. éves tanárjelöltek esetében elég nagy mértékben mi ezzel a mutató, irányító aktussal tanítjuk

is őket a lényegeset látni. Ez a szinkron kommentálás esetén, a véleményünk szerint, hatásosan lehetséges is. Biztos, hogy a gyakorlatvezetőnek még kell egyszer tanulni azt a kis pultot használni, vezérelni is. Az adást vezetni az tudja megfelelően, aki érti is, hogy miről van és miről legyen szó ebben a bemutatásban. Egy kicsit arra is gondoltunk, hogy az egyetemi hallgató tud-e mindent, a teljes órát, egy egységnyi folyamatot egészében szemlélni, vagy pedig csak kiemelni kell néhány dolgot egy egységen belül. Igaz, és ezt tapasztaltuk, hogy a televízió rendkívül plasztikusan kiemeli az óra menetét, a tanárt, a tanulót és „kiemeli” a gyakorlatvezetőt és a megfigyelő tanárjelöltet.

A televíziós adásban és vételben kölcsönös hatású, de egységes folyamatot kellene nekünk kialakítani ott a televíziós kamerák és képernyők, a stúdió és a demonstrációs terem között. Nagyon egyetértek abban, hogy az elemzés egyidejűleg nagyon nehéz, a pedagógiai folyamat elemzése azonban mindig nagyon nehéz. Az elemzőnek ugyanis benne kell élnie ebben az egységnyi folyamatban, mint tanárnak és megfigyelőnek is, mint tanárnak és tanulónak is egyszerre. Igaz az, amit többen hangoztattak és ez a mi felelőségünket nagyon is hangsúlyozza, hogy a televíziós bemutatót követő elemzés még fontosabbá válik és az erre való felkészülés még nagyobb gondosságot igényel, mint az eddigi volt, és mint amennyi gonddal ezzel eddig is küszködtünk. Az is igaz, hogy a televízió keresztül közvetített óra értékének növeléséhez a technika eszköze hozzásegít más vonatkozásban is. Azt tapasztaltuk már, hogy a hagyományos bemutató óra maga is, a televíziós közvetítés plaszticitása meg különösen, a stúdió-tanteremben dolgozó tanárt a maga tanári munkájának igen szigorú programozására kötelezi. De az így kialakult gyakorlat a vezető tanárok példamutatása a tanárjelöltek számára, és végül ez a tanítványaink hasznára válik. Arra akarunk törekedni, és itt iskolánkon belül a tanítványainknak lépten-nyomon mondjuk is, hogy a televízió, ez a zártláncú televízió a tanulók viselkedését ne merevítse meg. Nem akarjuk, hogy most más legyen ott a stúdióban a gyerek. A stúdióban akkor oldódnak fel valamennyien, tanár és tanulók, amikor végre a gyerekek elnevetik magukat óra közben, és közvetlenebbé válik az élet, mint addig néhány percig volt, amíg az új környezetet megszokják. Bízunk benne, hogy a tanulók ezt a televíziót is megszokják, és itt is természetesen, emberileg helyesen fognak viselkedni. Mi is úgy látjuk, hogy a televíziós tanóra megfigyelése, kommentálása és elemzése más módszerekre tereli rá a figyelmet. Egészében a franciák ismert mondása érvényes ránk most: „Voici l'embarras du choix.” Előttünk a választás rettenetes problémája; de sok minden közül kell választani és ez arra kényszerít bennünket, hogy a vizsgálódást, kísérletezést, kutatást rendkívül szigorúan tervezzük meg. Semmiképpen sem akarjuk, hogy a régi szervezés és eljárás összeütközzék az újjal, hanem azt szeretnénk, hogy a régi és az új eljárások, szervezések és eszközök az egész pedagógiai munka és a tanárképzési munka fejlesztését szolgálják.

A tanárképzés számára végzett első két havi televíziós tanítások után elfogadhatjuk azoknak a véleményét, akik a felső oktatási módszerek számára is jelentős eszköznek látják a zártláncú iskolai televíziót, az így közvetített órák, foglalkozások feldolgozását. Az ankét résztvevői is szívesen tervezték a televízió további, mindig szélesebb felhasználását az egyetemi szakember képzésben. Közvetlen tapasztalati anyagaink első elemzése alapján véleményünket a következőkben összegezzük:

1. A pedagógiai folyamat olyan bemutatására van szükség, amely a hallgató-néző elé tárja a tanórai közösség tevékenységét a maga realitásában. A 4

kamerás közvetítés a több oldalú bemutatást és bizonyos elemek, jelenségek kiemelését is lehetővé teszi, anélkül hogy a bemutatás realitása csorbát szenvedne.

2. A közvetlen televíziós közvetítések előnye, hogy életszerű pedagógiai foglalkozást (tanórát, szakkört, osztályfőnöki megbeszélést, Úttörő- vagy KISZ-összejöveteleket stb.) adhatunk a tanárjelölteknek. Ugyanakkor a tanárképzés (esetleg a kutatás) számára a foglalkozás „rendezhető”, mint bármely más televíziós adás, amennyiben a képzés vagy kutatás speciális programja ezt igényeli.

3. Tervszerű vezérléssel végzett kísérletezéseinkben olyan tapasztalatot is szereztünk, hogy a kép kiemelésével (kameravezérlés révén) az óra, a tanári illetve a tanulói tevékenység értékes (esetleg hibás) elemeire is felhívtuk a figyelmet.

4. A közvetítéseken való részvételek számával, idejével növekszik a tanárjelölt készsége, hogy egyidejűleg több jelenséget figyeljen és erre jegyzeteiben is reagáljon. Ebben a fejlődés jobb a második óra után, ha a televízió át figyelte meg az órát, mintha közvetlenül az osztályban töltött ugyanannyi órát.

5. A televíziós közvetítés a tanítási órák, pedagógiai foglalkozások képét, hangját, a mozgást, tevékenységet és következményeit (eredményt) egységében mutatja, határozott keretbe foglalja.

6. A bemutatott pedagógiai folyamatot (illetve pl. ennek egy tanórai részét) a szemlélő-hallgató olyan mértékben érti meg, ahogyan a folyamatban, tevékenységben résztvevő tanulócsoport főbb jellemzőit megismerte. Előzetes tájékoztatás, közvetítéssel egyidejű szóbeli és irányító kommentálás ehhez szükségesnek látszik.

7. A közvetlen televíziós adások lehetőséget nyújtanak a felsőoktatási módszerek vizsgálatára. Ugyanis egy felsőoktatási folyamaton belül egyesíthető a tapasztalatszerzés, ennek kapcsolása, problémák tapasztalatszerzés közbeni felfedezése, új szaktudományi (itt pedagógia, pszichológia) ismeretek szerzése, sőt az ismeret helyességének közeli, új tapasztalás közbeni ellenőrzése is.

8. Az itt említett lehetőségek kihasználására szükséges az egyes tanárjelölt munkacsoportok számára az egy tanévi, félévi pedagógiai gyakorlatok igen gondos megtervezése. Ebben a tervben a közvetlen tantermi látogatást, az egymást követő televíziós közvetítésű órákat úgy lehetne meghatározni, hogy ugyanezt a tantárgyi órát, tanulócsoportot, tanárt kapja, amikor nevelés-elméleti vagy didaktikai gyakorlaton vesz részt. A szakmódszertani megfigyelések számára a változatos módszerek és tanulócsoportok közvetítése látszik hasznosabbnak.

9. A tapasztalatok további értékeléséhez szükséges lenne jól kidolgozott felmérő, ankétmódszerű vizsgálatok szervezése. A televíziós közvetítések tanárképzési célú felhasználására az egyetemi tanszékek és a gyakorló iskola munkatársai (köztük az ötödéves tanárjelöltek) tervszerű együttműködésének előkészítése, kimunkálása nagyon értékes eredményeket hozhat.

Ebben a munkában szívesen vállaljuk a „kísérleti iskola” szerepét. A feladatokat NAGY SÁNDOR egyik tanulmánya úgy jelöli meg, hogy a kísérleti iskola a pedagógia-oktatás során is jelentős tényező lehet; „Ebben az iskolában a korszerű nevelő munkát, a hagyományos és kevésbé hagyományos eljárásokat egyszerre lehet bemutatni, ezáltal az oktatás életszerűségét, színvonalát tovább lehet fokozni”.

A zárltláncú iskolai televízió sokoldalú felhasználására megkezdett munkánkról a további kísérlet-sorozatokat után, talán egy év múlva lehetne újra beszámolni.

Темеш Альфред :

ПРИМЕНЕНИЕ ШКОЛЬНОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ С ЗАМКНУТОЙ ЦЕПЬЮ В ПОДГОТОВКЕ ПЕРПОДАВАТЕЛЕЙ

Автор, директор базовой школы при будапештском научном университете им. Этвеш Лоранд. В базовых школах будущие преподаватели практикуются в школьном обучении. В прошлом году школа получила оборудование школьного телевидения с замкнутой цепью. Научный очерк охватывает материал одной анкеты, в которой оцениваются опыты — весьма одобрительно — первых применений школьного телевидения с замкнутой цепью с точки зрения большей эффективности подготовки педагогов.

Alfréd Temesi :

THE APPLICATION OF CLOSED-CIRCUIT TELEVISION IN THE TRAINING OF TEACHERS

The author is head of the teachers' training college at the Eötvös Loránd University of Budapest. The prospective school teachers are initiated into their profession in these training colleges. The system of closed-circuit television was set up in the school under discussion during the past year. This paper is the summary of the proceedings of a conference having for its subject the evaluation of the first (most favourable) experiences obtained in the application of the closed-circuit television system with an eye to increase the efficiency of teachers' training.